

Sloboda vykúpená životmi: Novomešťania si pripomenuli rok 1945

8.4.2026 - | Mesto Nové Mesto nad Váhom

Pietny akt kladenia vencov pripomenul 81. výročie oslobodenia Nového Mesta nad Váhom.

Oslobodzovanie časti Považia, v ktorej sa nachádza Nové Mesto nad Váhom, pripadlo spojeneckým vojakom zo strednej časti frontu, kde dôležitú úlohu plnili jednotky 1. rumunskej armády. Tie od 4. do 6. apríla 1945 oslobodzovali obce novomestského okresu na ľavom brehu Váhu. Ich odvaha a nasadenie umožnili, aby sa naše mesto a jeho okolie zbavili útlaku a mohli opäť žiť v slobode.

Dňa 8. apríla 2026 si mesto pripomenulo tieto historické udalosti pietnym aktom kladenia vencov v Parku Dominika Štubňu Zámostského. Spomienkové podujatie bolo venované všetkým, ktorí položili svoje životy za slobodu nášho mesta. V bojoch o Nové Mesto nad Váhom zahynulo 122 vojakov Rumunskej armády a 95 vojakov Červenej armády. Napriek tomu, že do konca druhej svetovej vojny zostávali už len dni, naše mesto bolo výrazne poškodené a nemecké vojská sa vzdávali len s veľkým odporom. Cena za oslobodenie – ľudský život – bola nesmierne vysoká.

Súčasťou spomienkových aktivít bolo aj uctenie si pamiatky padlých pri Trojkríži v Kočovciach. Práve toto miesto bolo svedkom ťažkých bojov na dôležitej križovatke počas oslobodzovania regiónu. Aj tu si zástupcovia mesta a prítomní účastníci uctili obeť vojny a pripomenuli si dramatické udalosti apríla 1945.

Príhovor primátora mesta Ing. Františka Mašlonku

Vážení hostia,

dovoľte, aby som Vás privítal v Parku Dominika Štubňu Zámostského pri pomníku postavenom sto dvadsiatim dvom vojakom 4. Rumunskej armády. Oslobodzovacie boje v meste a jeho okolí si vyžiadali obeť nie len 122 rumunských vojakov, ale aj 95 vojakov červenej armády. Pri oslobodzovaní mesta zahynuli aj dvaja Novomešťania.

Padlých vojakov pochovali na našom cintoríne a po oslobodení previezli vojakov Červenej armády na Slavín a Rumunských na cintorín do Zvolena. 6. apríla vstúpili do mesta rumunské jednotky. Väčšina hitlerovských vojsk ustúpila z mesta a z Kamennej mesto ostreľovali delostreleckými granátmi. 7. apríla prebiehali menšie boje medzi ustupujúcimi fašistami a rumunskou armádou na Hurbanovej a Haškovej ulici. Len vďaka niektorým občanom mesta, ktorí sa spojili s vedením oslobodzovacích vojsk v Považanoch, upustili rumunskí delostrelci od ostreľovania nášho mesta.

Od týchto udalostí uplynulo už dlhých 81 rokov a práve včera sme si pripomenuli deň, keď sa skončilo dlhé obdobie utrpenia, strachu a hrôz, deň, ktorý nám priniesol slobodu, nádej na život v mieri a vieru v novú budúcnosť našej krajiny. No sloboda, ktorú nám vojaci priniesli, bola zaplatená tou najvyššou cenou – životmi mnohých. Naše mesto bolo niekoľko dní pred koncom 2. svetovej vojny úplne zničené. Obyvatelia nášho mesta neváhali a s obnovou. Vyhorená Reissova vila v ktorej malo gestapo počas okupácie svoje sídlo, zničená vodáreň, prerušená železničná trať, ale aj zbombardovaný most ponad Váh potrebovali opravu okamžite.

Vďaka obetavosti našich obyvateľov začalo Nové Mesto na Váhom rásť do krásy a rastie dodnes. Tento rozvoj, ktorý považujeme za samozrejímavý, však vyrástol práve na základoch, ktoré položili tí, na

ktorých dnes spomíname.

Vážení hostia, 81 rokov žijeme v mieri. Postupne sme spoločne vybudovali mesto, ktorého obyvatelia stavajú na hodnotách vzájomnej spolupráce, úcty a rešpektu. V tom ako sa k sebe správame, ako si vieme pomôcť, ako vieme chrániť pravdu a to aj v obyčajných maličkostiach. Je preto na nás všetkých, ale tiež na mladej nastupujúcej generácii, aby sme naďalej túto budúcnosť tvorili. Tvorili ju odvážne, ale zároveň s pokorou a rozumom. Zároveň nesmieme zabudnúť, že mier a slobodu ktoré nám tu, v Novom Meste nad Váhom vybojovali už spomínaní vojaci, nie sú samozrejmé. A bohužiaľ sa o tom presvedčame aj v súčasnosti. Lebo ak máme šancu ako ľudstvo posunúť sa ďalej a meniť veci k lepšiemu, musíme stavať na demokracii a vzájomnom rešpekte.

Myslím, vážení hostia, že môžem povedať za nás všetkých, že takéto chvíle sú chvíľami zastavenia sa, spomínania a uvedomenia si, že sa môžeme slobodne stretávať, rozprávať sa, rozhodovať o svojom živote. Toto všetko je výsledkom odvahy ľudí, ktorých sme nepoznali, no napriek tomu ovplyvnili naše životy omnoho viac, ako si veľakrát uvedomujeme, lebo sloboda ktorú žijeme, nie je samozrejmosť. Preto je potrebné slobodu chrániť, vážiť si ju, rešpektovať a vždy, keď je to potrebné, postaviť sa za správnu vec svojim každodenným rozhodovaním, svojim každodenným správaním.

Nech je toto výročie, vážení hostia, nielen spomienkou, ale aj výzvou k našej vzájomnej zodpovednosti.

Čeť pamiatke všetkým obetiam!

Pietny akt bol dôstojným pripomenutím historických udalostí, ktoré zásadne ovplyvnili život nášho mesta. Aj dnes sme vďační za obeť vojakov, ktorí priniesli slobodu a mier. Ich hrdinstvo si zaslúži našu trvalú úctu a vďaku.

Je našou povinnosťou tieto udalosti pripomínať a odovzdávať ich odkaz ďalším generáciám, aby sa nikdy nezabudlo, aká vysoká bola cena za slobodu, ktorú dnes považujeme za samozrejmosť.

Čeť pamiatke všetkým padlým hrdinom a vďaka všetkým, ktorí si prišli uctiť ich pamiatku. Nezabúdajme - mier a sloboda sú hodnoty, ktoré musíme chrániť a odovzdávať ďalším generáciám.

Fotografie:

Pietny akt kladenia vencov 8. 4. 2026 pri pomníku 122 vojakov Rumunskej armády padlých v bojoch o Nové Mesto nad Váhom v roku 1945 / foto J. Krištofovičová

PAMIATKE RUMUNSKÝM VOJAKOM PADLÝM V APRÍLI 1945 PRI OSLOBODZOVANÍ NÁŠHO MESTA

Autor pomníku: Milan Struhárik, 1992

Archívne fotografie / archív mesta Nové Mesto nad Váhom:

- Novomestský most cez rieku Váh zničený pri ústupe nemeckých vojsk 5. apríla 1945
- Pochodujúci rumunskí vojaci na Haškovej ulici počas osláv oslobodenia a konca 2. svetovej vojny
- Nastúpené jednotky rumunskej a sovietskej armády pred budovou Mestského úradu na Bernolákovom námestí (dnes budova nemocnice)

<https://www.nove-mesto.sk/item/sloboda-vykupena-zivotmi-novomestania-si-pripomenuli-rok-1945>